РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 4 (51)

Липень – серпень 2023 р.

DOI 10.53672/ej.4.2023

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут Ψ Kyiv ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І ПОЛІГРАФА

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463
9 772521 146000

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.4.2023

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2023, № 4 (51)

липень – серпень 2023 р.

Київ

expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.4.2023[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2023. — № 4 (51) (липень – серпень 2023). — 54 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2023
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2023

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 13

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *13*

Назаров О. А. Щоденник записів (конспектів) слухача при вивченні курсу «Психолог у кримінальному провадженні за участю дитини» з додатками та каталогом бібліотеки психолога електронних книг за напрямком допиту дитини 13

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *16*

Туман В. А. Профайлінг - визначення поняття та сфери застосування в професійній діяльності правоохоронних органів та правознавців. 16

Назаров О. А. Судово-психологічна експертиза із застосуванням поліграфа. Популяризація сучасних психологічних знань серед учнів шкіл міста Києва 19

1.3. Судово-психологічна експертиза *22*

Міністерство у справах ветеранів України. Оголошення для громадян та психологів. В Україні запрацював Реєстр постачальників послуг з психологічної реабілітації для ветеранів і членів їхніх сімей . 22

Кабінет Міністрів України, Міністерство у справах ветеранів України. Реєстр постачальників послуг із психологічної реабілітації, ведення якого покладено на Міністерство у справах ветеранів України 25

1.4. Судова практика *29*

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз 04 липня 2023 року відзначає своє 110-річчя з дня створення та День судового експерта України, у зв'язку з чим було розроблено та випущено унікальну марку 29

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 31

В державній судово-експертній установі Мінюсту України 04 липня 2023 року стався випадок смерті керівника (Федоренко В.Л.) на робочому місці в своєму кабінеті, в якому фахівці вважають можуть

мати ознаки доведення до смерті людини через психологічний тиск 31

5 липня 2023 року на посаду директора Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та дослідження в Державній митній службі України було призначено екс-директора Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Чердинцева Юрія Герасимовича. 31

29 липня 2023 року в місті Києві буде проведене засідання дискусійного клубу "Правовий аспект" на тему: «ДНК-тест, поліграф чи психоаналіз: як визначити доброчесність судді?» 32

08 липня 2023 року головою президії НКМР при Мін'юсті України був затверджений склад секцій Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України 32

28 червня у Верховній Раді зареєстрували два законопроєкти, які регулюють роботу психологів та психотерапевтів в Україні. На думку журналу, запущено процес створення штучних перепон для доступу до професії психолога в державі, яка воює 33

Вимога сьогодення на законодавчому рівні прописати поняття до змісту та критеріїв допуску фахівців для надання психологічної медичної допомоги та психологічної не медичної допомоги. Психологи проводять психологічну корекцію людини не медичним шляхом 33

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 37

Поліграфологічне крісло: історія розробки і вимоги стандартів. . . . 37

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ. 41

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 44

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 47

ВИХІДНІ ДАНІ. 54

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Звертаємо увагу: це реферативно-науковий журнал. Частина матеріалів номера — оригінальні статті, частина — реферати праць, які вже були опубліковані раніше: у фахових виданнях, на сайтах судів і державних органів. Реферати ми подаємо за правилами передруку: з іменем автора, незміненою назвою, бібліографічним описом першої публікації та посиланням на неї. Анотація до кожного матеріалу допоможе швидко вирішити, з чого почати читання.[1]

Шановні читачі! Позаду кожного рішення суду стоять факти, а позаду фактів — знання фахівців. Номер 2023, № 4 (51) відкриває 6 матеріалів, присвячених таким темам: нормативне регулювання експертизи, профайлінг і невербальна поведінка, права дитини і сімейні спори.

> *Сторінка історії науки. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз створено 4 липня 1913 року як Кабінет науково-судової експертизи при прокуророві Київської судової палати. На честь цієї дати з 2009 року за указом Президента 4 липня в Україні відзначають День судового експерта. У 2023 році минає 110 років від цієї події.*[2]

Почніть читання з матеріалу «Профайлінг - визначення поняття та сфери застосування в професійній діяльності правоохоронних органів та правознавців». Якщо після нього у вас з'являться власні запитання, це добрий знак: так починається науковий пошук. Пишіть до журналу — ми публікуємо дослідження науковців і практиків.

Редакція журналу

> **Цифри війни.** Війна, яку російська федерація розв'язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 27 серпня 2023 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила за-

> гибель 9 511 цивільних осіб, і поранення 17 206 цивільних осіб. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]

Рятувальник ДСНС у Спасо-Преображенському соборі в Одесі після російського ракетного удару в ніч на 23 липня 2023 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загину-

ла, її син зазнав поранення[5]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Радість материнства» (березень 2015 р.)[6]

Читати вірш «Радість материнства» у збірнику (с. 12)

> **Судді — жертви війни.** Станом на 31.08.2023 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше двоє суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[5]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[7]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[8]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sohodni den sudovoho eksperta Ukrainy: rol ekspertiv u dokumentuvanni voiennykh zlochyniv rosiiskykh ahresoriv [Today Is the Day of the Forensic Expert of Ukraine: The Role of Experts in Documenting War Crimes of the Russian Aggressors]. UNN, 04.07.2024. URL: https://unn.ua/

news/sohodni-den-sudovoho-eksperta-ukrainy-rol-ekspertiv-u-dokumentuvanni-voiennykh-zlochyniv-rosiiskykh-ahresoriv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. OHCHR, "Ukraine: civilian casualty update" (storinka: "Ukraine: Civilian casualties as of 27 August 2023", opubl. 28.08.2023). URL: https://ukraine.un.org/en/download/141256/243711 (data zvernennia: 04.11.2026).

4. DSNS Ukrainy. Riatuvalnyk DSNS u Spaso-Preobrazhenskomu sobori v Odesi pislia rosiiskoho raketnoho udaru v nich na 23 lypnia 2023 r [A State Emergency Service Rescuer in the Transfiguration Cathedral in Odesa After a Russian Missile Strike on the Night of 23 July 2023] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Transfiguration_Cathedral_in_Odesa_after_Russian_missile_attack,_2023-07-23_(33).jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

7. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

8. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada

Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Щоденник записів (конспектів) слухача при вивченні курсу «Психолог у кримінальному провадженні за участю дитини» з додатками та каталогом бібліотеки психолога електронних книг за напрямком допиту дитини[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 04.08.2023 · **DOI: 10.53672/ej.4.2023.02**[1]

Анотація. Публікація О. А. Назарова становить щоденник записів (конспектів), який автор вів як слухач онлайн-курсу «Психолог у кримінальному провадженні за участю дитини». Курс розробила команда Координаційного центру з надання правової допомоги для психологів, які претендують на включення до Реєстру психологів, що можуть залучатися до кримінальних проваджень за участю малолітніх і неповнолітніх осіб через регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Матеріал курсу опрацьовано за чотири дні відповідно до його модулів у період навчання з 29 червня по 9 липня 2023 року; повний текст щоденника обсягом 204 с. оприлюднено як додаток до електронного реферативно-наукового журналу з власним бібліографічним описом. Супровідна частина висвітлює правові засади конкурсу: наказ Координаційного центру від 15 травня 2023 року № 235-аг (зі змінами, внесеними наказом від 15 червня 2023 року № 329-аг) про проведення відбору з 15 травня по 3 серпня 2023 року та Порядок проведення конкурсу з відбору психологів. Пояснено, що оцінку за результатами навчання додають до оцінки за співбесіду, кількість спроб тестування в межах строку навчання необмежена, а за критерієм навчання комісія виставляє від 1 до 5 балів залежно від кількості правильних відповідей (5 балів за 20 і більше, 1 бал за 4 і менше). Психолог, чия підсумкова оцінка нижча за мінімальні 8 балів, вважається таким, що не пройшов конкурс. Наведено також рішення Комісії з відбору, повідомлене автору 3 серпня 2023 року, про достатність його підсумкової оцінки за двома етапами конкурсу для включення до Реєстру. За назвою, щоденник доповнено додатками та каталогом електронної бібліотеки психолога з питань допиту дитини. Публікація має методичну цінність для психологів, які готуються до конкурсного відбору, а також для фахівців, що користуються професійними психологічними знаннями в

роботі з дитиною в юридично значущих ситуаціях, зокрема під час допиту й опитування.

Ключові слова: допит дитини, психолог у кримінальному провадженні, реєстр психологів, конкурс з відбору психологів, безоплатна вторинна правова допомога, Координаційний центр з надання правової допомоги, малолітні та неповнолітні особи, професійне навчання психологів.

Notebook of a Course Participant's Notes on the Course "Psychologist in Criminal Proceedings Involving a Child", with Appendices and a Catalogue of a Psychologist's E-Library on Child Interviewing

Nazarov O. A.

Abstract. Psychologists who wish to take part in criminal proceedings involving children through Ukraine's free legal aid system must complete a training course and pass a competitive selection. O. A. Nazarov presents the notebook of lecture notes he kept as a participant in the online course "Psychologist in Criminal Proceedings Involving a Child", developed by the team of the Coordination Centre for Legal Aid Provision for candidates seeking entry into the Register of Psychologists engaged in criminal proceedings involving young children and minors through regional centres for free secondary legal aid. The course material was studied over four days in line with its modules during the training period from 29 June to 9 July 2023; the full notebook (204 pages) is published as a supplement to the journal. The accompanying text explains the legal framework of the competition: Order of the Coordination Centre No. 235-ah of 15 May 2023, as amended on 15 June 2023, which set the selection period from 15 May to 3 August 2023, and the Procedure for the competitive selection of psychologists. The training score is added to the interview score; test attempts are unlimited within the training period, and the commission awards from 1 to 5 points depending on the number of correct answers, with 5 points for 20 or more. A candidate whose final score is below the minimum of 8 points fails the competition. The decision of the selection commission, communicated to the author on 3 August 2023, confirmed that his final

score was sufficient for inclusion in the Register. According to its title, the notebook is supplemented with appendices and a catalogue of e-books on interviewing children. The publication is useful for psychologists preparing for selection and for specialists working with children in legally significant situations.

Keywords: child interviewing, psychologist in criminal proceedings, register of psychologists, competitive selection, free secondary legal aid, Coordination Centre for Legal Aid Provision, young children and minors, professional training.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 04.08.2023; DOI: **10.53672/ej.4.2023.02**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Shchodennyk zapysiv (konspektiv) slukhacha pry vyvchenni kursu "Psykholoh u kryminalnomu provadzhenni za uchastiu dytyny" z dodatkamy ta katalohom biblioteky psykholoha elektronnykh knyh za napriamkom dopytu dytyny [Notebook of a Course Participant's Notes on the Course "Psychologist in Criminal Proceedings Involving a Child", with Appendices and a Catalogue of a Psychologist's E-Library on Child Interviewing]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. № 4 (51). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2023.02. URL: https://expertize-journal.org.ua/spetsialni-znannya/9731-nazarov-o-a-shchodennik-zapisiv-konspektiv-slukhacha-pri-vivchenni-kursu-psikholog-u-kriminalnomu-provadzhenni-za-uchastyu-ditini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Профайлінг - визначення поняття та сфери застосування в професійній діяльності правоохоронних органів та правознавців[1]

Туман В. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.11.2023 · **DOI: 10.53672/ej.4.2023.01**[1]

Анотація. Студентські наукові тези В. А. Туман, підготовлені під керівництвом канд. психол. наук, доцента О. А. Назарова, присвячено уточненню поняття профайлінгу та окресленню сфер його застосування в діяльності правоохоронних органів і правників. Авторка виходить з того, що потреба в ефективних методах виявлення неправди та прискореного розшуку правопорушників зростає, проте єдиного підходу до визначення сутності профайлінгу досі не вироблено. Мета дослідження полягає у визначенні сутності методу та його переваг для протидії злочинності; методами слугували аналіз, синтез, конкретизація й узагальнення наукових публікацій О. М. Цільмак, І. Гамана (журнал «Юридична психологія», 2019 і 2023) та В. Корольова («Підприємництво, господарство і право», 2019). Профайлінг розглянуто як процес виявлення психологічних характеристик індивіда й формування опису особистості на основі аналізу вчинених нею злочинів, а криміналістичний профайлінг як складання психолого-віктимологічного портрета жертви та психолого-криміналістичного портрета злочинця. Перелічено п'ять завдань криміналістичного профайлінгу: вивчення індивідуально-психологічних характеристик і поведінкових стратегій особи, визначення її профілю, добір дієвих прийомів психологічного впливу, прогнозування поведінки в конкретних умовах і розроблення відповідних рекомендацій. Серед переваг для України названо оптимізацію запобігання правопорушенням, точніші висновки й прогнози, обмін інформацією про ризики між правоохоронними органами та приватними структурами, моніторинг криміногенної ситуації в Національній поліції та міжнародний обмін даними про тенденції злочинності. Окремо показано можливості профайлінгу на державному кордоні: накопичення слідової інформації, виявлення серійності злочинів і складання психологічного портрета ймовірного злочинця, зокрема в протидії тероризму. Авторка доходить висновку, що профайлінг є новим напрямом виявлення прихованої інформації, а його впровадження в Україні сприятиме запобіганню суспільно небезпечним правопорушен-

ням; сучасні дослідження, на її думку, спрямовані на те, щоб перетворити профайлінг на систематичний і надійний психологічний інструмент розслідувань. Тези можуть бути корисними студентам-правникам, слідчим і фахівцям з юридичної психології.

Ключові слова: профайлінг, криміналістичний профайлінг, психологічний портрет, психологічний вплив, виявлення неправди, правоохоронна діяльність, державний кордон, запобігання злочинам.

Profiling: Definition of the Concept and Areas of Application in the Professional Activity of Law Enforcement Agencies and Lawyers

Tuman V. A.

Abstract. Profiling is increasingly discussed as a tool for detecting deception and speeding up the search for offenders, yet Ukrainian scholarship still lacks a single approach to defining it. In these student theses, written under the supervision of O. A. Nazarov, V. A. Tuman seeks to clarify the essence of profiling and its advantages for countering crime. The study relies on analysis, synthesis, specification and generalisation of publications by O. M. Tsilmak, I. Haman and V. Korolov. Profiling is treated as identifying an individual's psychological characteristics and building a description of the personality from an analysis of the offences committed, while criminalistic profiling is defined as compiling a psychological and victimological portrait of the victim and a psychological and criminalistic portrait of the offender. Five tasks of criminalistic profiling are listed: studying individual psychological traits and behavioural strategies, determining a person's profile, selecting effective techniques of psychological influence, predicting behaviour in specific conditions and developing recommendations. Among the benefits for Ukraine the author names better crime prevention, more accurate conclusions and forecasts, exchange of risk information between law enforcement and private entities, monitoring of the crime situation within the National Police and international information sharing. The theses also discuss profiling at the state border, where it helps to accumulate trace evidence, detect serial offences and draw up a psy-

chological portrait of a probable offender, including in counter-terrorism. The author concludes that profiling is a new direction in detecting concealed information and that its introduction can help prevent socially dangerous offences. The theses will interest law students, investigators and specialists in legal psychology.

Keywords: profiling, criminalistic profiling, psychological portrait, psychological influence, deception detection, law enforcement, state border, crime prevention.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.11.2023; DOI: **10.53672/ej.4.2023.01**[1].

REFERENCES

1. Tuman V. A. Profailinh - vyznachennia poniattia ta sfery zastosuvannia v profesiinii diialnosti pravookhoronnykh orhaniv ta pravoznavtsiv [Profiling: Definition of the Concept and Areas of Application in the Professional Activity of Law Enforcement Agencies and Lawyers]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. № 4 (51). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2023.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/beskontaktnaya-diagnostika-lzhi/10586-tuman-v-a-profajling-viznachennya-ta-zastosuvannya-v-profesijnij-diyalnosti-yurista (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Судово-психологічна експертиза із застосуванням поліграфа. Популяризація сучасних психологічних знань серед учнів шкіл міста Києва[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · **DOI: 10.53672/ej.4.2023.03**[1]

Анотація. Публікація описує просвітницьку зустріч, проведену 17 лютого 2023 року для учнів однієї з київських шкіл: О. А. Назаров як судовий експерт-психолог (поліграфолог) ознайомив дітей з поліграфом і можливостями виявлення прихованої інформації під час судово-психологічної експертизи із застосуванням полі-

графа, з огляду на розвиток комп'ютерної поліграфії та інструментальної детекції прихованої інформації у світі. За спостереженнями автора, психологія цікавить дітей, вони охоче ставлять запитання і нерідко помічають поведінку оточення уважніше за дорослих, а вміння розпізнавати обман людина опановує впродовж усього життя. Теоретична частина пояснює статус поліграфа як апаратної психофізіологічної методики психофізіології, що належить до психологічної науки; її застосовують у межах судово-психологічної експертизи, і окремої норми кодексу для цього не потрібно, оскільки вибір методу належить до компетенції експерта. Правову основу становлять Закон України «Про судову експертизу», наказ Міністерства юстиції України від 27.07.2015 № 1350/5 і стаття 28 Конституції України, яка забороняє піддавати людину без її вільної згоди медичним, науковим чи іншим дослідам. Наведено орієнтовні експертні питання про наявність у підекспертної особи психологічної установки на приховування (спотворення) інформації, пов'язаної з обставинами злочину, та про коло обставин, з якими вона пов'язана. Перелічено п'ять напрямів орієнтувальної інформації, яку можна отримати під час опитування з комп'ютерним поліграфом, і наголошено на обов'язковості письмової згоди. Автор посилається на мета-аналітичне дослідження критеріальної точності поліграфних технік 2011 року, праці з наукових основ перевірки на поліграфі та з фізіології для психофізіологічних досліджень (2015), термінологічний довідник за редакцією Д. Крапола, М. Хендлера і Ш. Штурм (2012) та роз'яснення щодо застосування стандартів ASTM International (2020), а також нагадує про запровадження 25 жовтня 2021 року професії «Поліграфолог» (підклас КП 2490). Матеріал показує, як популяризувати знання про судово-психологічну експертизу серед школярів, не спрощуючи її правових меж.

Ключові слова: поліграф, судово-психологічна експертиза із застосуванням поліграфа, популяризація психологічних знань, учні шкіл, виявлення прихованої інформації, письмова згода, пси-

хофізіологія, професія «Поліграфолог», стандарти ASTM International.

Forensic Psychological Examination Using a Polygraph: Popularising Modern Psychological Knowledge Among Kyiv Schoolchildren

Nazarov O. A.

Abstract. Knowledge about deception detection and forensic psychology attracts genuine interest among schoolchildren and can be presented to them without distorting its legal limits. O. A. Nazarov describes an educational meeting held on 17 February 2023 for pupils of a Kyiv school, where he, as a forensic psychologist and polygraph examiner, introduced the polygraph and the possibilities of detecting concealed information in forensic psychological examination using a polygraph, against the background of advances in computerised polygraphy worldwide. The author explains that the polygraph is an instrumental psychophysiological technique belonging to psychophysiology as a branch of psychological science; it is used within a forensic psychological examination and needs no separate provision in procedural codes, since the choice of method lies within the expert's competence. The legal basis comprises the Law of Ukraine on Forensic Expertise, Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 1350/5 of 27 July 2015 and Article 28 of the Constitution of Ukraine, which prohibits medical, scientific or other experiments on a person without free consent. Sample expert questions on whether the examinee has a psychological set towards concealing or distorting information about the circumstances of an offence are given, as are the five types of orienting information that a computerised polygraph interview can yield; written consent is mandatory. The author refers to the 2011 meta-analytic survey of the criterion accuracy of validated polygraph techniques, works on the scientific basis of polygraph testing and on physiology (2015), a terminology reference edited by D. Krapohl, M. Handler and S. Sturm (2012) and an explanation of ASTM International standards (2020), and recalls that the occupation of polygraph examiner was introduced in

Ukraine on 25 October 2021. The material offers forensic experts a model of science outreach.

Keywords: polygraph, forensic psychological examination using a polygraph, science outreach, schoolchildren, concealed information detection, written consent, psychophysiology, polygraph examiner, ASTM International standards.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», ; DOI: **10.53672/ej.4.2023.03**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Sudovo-psykholohichna ekspertyza iz zastosuvanniam polihrafa. Populiaryzatsiia suchasnykh psykholohichnykh znan sered uchniv shkil mista Kyieva [Forensic Psychological Examination Using a Polygraph: Popularising Modern Psychological Knowledge Among Kyiv Schoolchildren]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. № 4 (51). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2023.03. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=8286 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Оголошення для громадян та психологів. В Україні запрацював Реєстр постачальників послуг з психологічної реабілітації для ветеранів і членів їхніх сімей[1]

Міністерство у справах ветеранів України.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 12.08.2023

Реферат. Оголошення Міністерства у справах ветеранів України інформує громадян і психологів про запуск Реєстру постачальників послуг з психологічної реабілітації для ветеранів і членів їхніх сімей, який є складовою системи інформаційних сервісів «Е-ветеран». Реєстр розглядається як один з інструментів створення дієвої системи психологічної реабілітації Захисників і Захисниць

та їхніх родин, що належить до пріоритетних напрямів роботи міністерства; за даними АрміяInform, про його запуск Мінветеранів повідомило в серпні 2022 року. Подавати документи й заяви до Реєстру в електронній формі можуть юридичні особи незалежно від форми власності та фізичні особи – підприємці, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Відібрані за новим механізмом суб'єкти надають комплекс послуг із залученням мультидисциплінарної команди фахівців у сфері охорони психічного здоров'я (лікар-психіатр, лікар-психолог, лікар-психотерапевт, психолог), причому допомогу можна отримати не лише в стаціонарі, а й амбулаторно або дистанційно. Наведено слова заступниці міністра Тетяни Калити, яка пов'язала запуск Реєстру з потребами, зумовленими військовою агресією російської федерації проти України. Перелічено відомості, які заявник подає разом із заявою за встановленою формою: реквізити та організаційно-правову форму, місцезнаходження й фактичну адресу надання послуг, контакти, банківські реквізити для перерахування бюджетних коштів, перелік послуг, наявність ліцензії, окремого структурного підрозділу та кабінетів для індивідуальної психологічної допомоги, а також дані про посади й кваліфікацію фахівців (освіта, стаж за фахом, післядипломна освіта, атестація, формальне чи неформальне навчання та супервізія за останні два роки). Заяви приймають поштою або через СІС «Е-Ветеран». Реєстр має підвищити якість послуг і відповідальність постачальників за дотримання кваліфікаційних вимог. Для психологів, адвокатів і судових експертів-психологів матеріал слугує довідкою про вимоги до надавачів психологічної реабілітації, до яких можна скерувати ветерана чи члена його сім'ї.

Ключові слова: психологічна реабілітація, ветерани війни, члени сімей ветеранів, реєстр постачальників послуг, Міністерство у справах ветеранів України, Е-ветеран, мультидисциплінарна команда, ліцензія на медичну практику.

Announcement for Citizens and Psychologists: Ukraine Launches a Register of Providers of Psychological Rehabilitation Services for Veterans and Their Families

Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy.

Abstract. Ukraine needs an effective system of psychological rehabilitation for its defenders and their families. This announcement by the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine informs citizens and psychologists that a Register of providers of psychological rehabilitation services for veterans and their family members has been launched as part of the E-Veteran information services system; according to Army-Inform, the ministry reported the launch in August 2022. Legal entities of any form of ownership and individual entrepreneurs holding a licence for medical practice may submit applications and documents electronically. Providers selected under the new mechanism deliver a package of services through a multidisciplinary mental health team (psychiatrist, medical psychologist, psychotherapist and psychologist), and services are available not only to inpatients but also on an outpatient or remote basis. Deputy Minister Tetiana Kalyta links the launch of the Register to the needs created by the military aggression of the russian federation against Ukraine. The announcement lists what an applicant must submit with the application: identification details and legal form, registered and actual service addresses, contacts, bank details for budget payments, the list of services, the medical practice licence, a separate structural unit and rooms for individual psychological care, and information on staff qualifications, including education, work experience, postgraduate training, certification, professional training and supervision during the last two years. Applications are accepted by post or through the E-Veteran system. The Register is intended to raise the quality of services and the accountability of providers for meeting qualification requirements. The material serves as a reference for psychologists, lawyers and forensic psychologists who work with veterans and their families.

Keywords: psychological rehabilitation, war veterans, veterans' families, register of service providers, Ministry of Veterans Affairs of Ukraine, E-Veteran, multidisciplinary team, medical practice licence.

Реферат оприлюднено в журналі 12.08.2023. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

REFERENCES

1. Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Oholoshennia dlia hromadian ta psykholohiv. V Ukraini zapratsiuvav Reiestr postachalnykiv posluh z psykholohichnoi reabilitatsii dlia veteraniv i chleniv yikhnikh simei [Announcement for Citizens and Psychologists: Ukraine Launches a Register of Providers of Psychological Rehabilitation Services for Veterans and Their Families] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. № 4 (51). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9791-ogoloshennya-dlya-gromadyan-ta-psikhologiv-v-zapratsyuvav-reestr-postachalnikiv-poslug-z-psikhologichnoji-reabilitatsiji-dlya-veteraniv-i-chleniv-jikhnikh-simej (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Реєстр постачальників послуг із психологічної реабілітації, ведення якого покладено на Міністерство у справах ветеранів України[1]

Кабінет Міністрів України, Міністерство у справах ветеранів України.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 12.08.2023

Реферат. Матеріал присвячено постанові Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 року № 1338, якою затверджено Порядок та умови надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам їхніх сімей і членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та Захисників і Захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Повідомлено, що станом на 15.12.2022 Міністерство у

справах ветеранів України сформувало Реєстр постачальників послуг із психологічної реабілітації на 2022 рік у вигляді переліку закладів охорони здоров'я; наведено посилання на текст постанови та на Реєстр. За роз'ясненням, оприлюдненим інформаційним агентством Міноборони АрміяInform 14.12.2022, постанова набирає чинності з 1 січня 2023 року і запроваджує три рівні допомоги. Перший рівень (соціально-психологічна підтримка та супровід) забезпечують служби охорони психічного здоров'я в первинній медичній допомозі та підготовлені фахівці без профільної освіти. Другий рівень (психологічну реабілітацію) надають лише фахівці, включені до реєстру надавачів, амбулаторно, з виїздом або дистанційно; заяву можна подати через Єдиний державний реєстр ветеранів війни, портал чи застосунок «Дія». Третій рівень (комплексну медико-психологічну реабілітацію) здійснює група щонайменше з чотирьох фахівців із застосуванням кейс-менеджменту, у тому числі стаціонарно. Допомога охоплює діагностику психологічного стану валідними психометричними методами, відновлення функціонування, психотерапію психічних і поведінкових розладів, психологічну просвіту та психосоціальну підтримку; групова робота можлива в групах до 10 осіб. Отримувачами є, зокрема, учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, постраждалі учасники Революції Гідності та члени їхніх сімей. Мінветеранів щонайменше раз на рік (крім періоду воєнного стану та трьох місяців після нього) моніторить якість послуг і може виключати фахівців з реєстру. Матеріал корисний психологам, які прагнуть стати надавачами послуг, а також юристам і судовим експертам-психологам, що працюють з ветеранами та їхніми родинами.

Ключові слова: безоплатна психологічна допомога, психологічна реабілітація, ветерани війни, члени сімей загиблих Захисників, реєстр постачальників послуг, Міністерство у справах ветеранів України, постанова Кабінету Міністрів України № 1338, рівні психологічної допомоги.

Register of Providers of Psychological Rehabilitation Services Maintained by the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine

Kabinet Ministriv Ukrainy, Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy.

Abstract. Free psychological assistance for veterans and their families requires clear rules on who provides it, at what level and on what terms. This material presents Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1338 of 29 November 2022, which approved the Procedure and Conditions for providing free psychological assistance to persons being discharged or already discharged from military service from among war veterans, persons with special merits to the Motherland, their family members and family members of deceased war veterans and Defenders of Ukraine, under the Law of Ukraine on the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection. It also reports that by 15 December 2022 the Ministry of Veterans Affairs had formed the 2022 Register of providers of psychological rehabilitation services as a list of healthcare institutions. According to an explanation published by ArmyInform, the Resolution takes effect on 1 January 2023 and introduces three levels of assistance: social and psychological support within primary care or by trained non-specialists; psychological rehabilitation delivered only by registered specialists on an outpatient, mobile or remote basis; and comprehensive medical and psychological rehabilitation by a team of at least four specialists using case management, including inpatient care. Assistance covers diagnosis with validated psychometric methods, restoration of functioning, psychotherapy of mental and behavioural disorders, psychoeducation and psychosocial support, with group work for up to ten people. The Ministry monitors service quality at least once a year, except during martial law, and may remove specialists from the register. The material is relevant to psychologists seeking to become providers and to lawyers and forensic psychologists working with veterans.

Keywords: free psychological assistance, psychological rehabilitation, war veterans, families of fallen defenders, register of service

providers, Ministry of Veterans Affairs of Ukraine, Cabinet of Ministers Resolution No. 1338, levels of psychological care.

Першоджерело: Порядок та умови надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» : затв. постановою Каб. Міністрів України від 29.11.2022 № 1338. [2] Реферат оприлюднено в журналі 12.08.2023.

REFERENCES

1. Kabinet Ministriv Ukrainy, Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Reiestr postachalnykiv posluh iz psykholohichnoi reabilitatsii, vedennia yakoho pokladeno na Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy [Register of Providers of Psychological Rehabilitation Services Maintained by the Ministry of Veterans Affairs of Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. № 4 (51). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9792-reestr-postachalnikiv-poslug-iz-psikhologichnoji-reabilitatsiji-vedennya-yakogo-pokladeno-na-ministerstvo-u-spravakh-veteraniv-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Poriadok ta umovy nadannia bezoplatnoi psykholohichnoi dopomohy osobam, yaki zvilniaiutsia abo zvilneni z viiskovoi sluzhby, z chysla veteraniv viiny, osib, yaki maiut osoblyvi zasluhy pered Batkivshchynoiu, chlenam simei takykh osib ta chlenam simei zahyblykh (pomerlykh) veteraniv viiny i chlenam simei zahyblykh (pomerlykh) Zakhysnykiv ta Zakhysnyts Ukrainy vidpovidno do Zakonu Ukrainy "Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu" [Procedure and Conditions for Providing Free Psychological Assistance to Persons Being Discharged or Discharged from Military Service from Among War Veterans, Persons with Special Merits to the Motherland, Their Family Members and Family Members of Deceased War Veterans and Deceased Defenders of Ukraine in Ac-

cordance with the Law of Ukraine "on the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection"] : zatv. postanovoiu Kab. Ministriv Ukrainy vid 29.11.2022 № 1338. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. СУДОВА ПРАКТИКА

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз 04 липня 2023 року відзначає своє 110-річчя з дня створення та День судового експерта України, у зв'язку з чим було розроблено та випущено унікальну марку[1]

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз.

Інформаційний матеріал · оприлюднено 04.07.2023

Анотація. Редакція журналу поширює інформацію Київського науково-дослідного інституту судових експертиз (КНДІСЕ) про відзначення 4 липня 2023 року 110-річчя від дня створення установи та Дня судового експерта України. З цієї нагоди інститут розробив і випустив пам'ятну марку, яку описано як вшанування його здобутків і символ професійності та відповідальності судових експертів, а сам випуск як визнання внеску КНДІСЕ в розвиток судово-експертної діяльності та крок до підвищення престижу судової експертизи. Редакційна колегія приєдналася до привітань колективу державної науково-дослідної експертної установи й побажала нових науково-прикладних досягнень у сфері судової експертизи та криміналістики.

Ключові слова: КНДІСЕ, 110-річчя, День судового експерта України, пам'ятна марка, судова експертиза.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 04.07.2023.

REFERENCES

1. Kyivskyi naukovo-doslidnyi instytut sudovykh ekspertyz. Kyivskyi naukovo-doslidnyi instytut sudovykh ekspertyz 04 lypnia 2023 roku vidzna-

chaie svoie 110-richchia z dnia stvorennia ta Den sudovoho eksperta Ukrainy, u zviazku z chym bulo rozrobleno ta vypushcheno unikalnu marku [On 4 July 2023, the Kyiv Research Institute of Forensic Examinations Celebrates the 110Th Anniversary of Its Foundation and the Day of the Forensic Expert of Ukraine, for Which a Unique Postage Stamp Was Designed and Issued]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. № 4 (51). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9441-kijivskij-naukovo-doslidnij-institut-sudovikh-ekspertiz-04-lipnya-2023-roku-vidznachayuchi-svoe-110-richchya-z-dnya-stvorennya-ta-den-sudovogo-eksperta-ukrajini-u-zv-yazku-z-chim-bulo-rozrobleno-ta-vipushcheno-unikalnu-marku (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

05.07.2023

В державній судово-експертній установі Мінюсту України 04 липня 2023 року стався випадок смерті керівника (Федоренко В.Л.) на робочому місці в своєму кабінеті, в якому фахівці вважають можуть мати ознаки доведення до смерті людини через психологічний тиск[1]

4 липня 2023 року, у професійне свято судових експертів, у своєму робочому кабінеті помер заступник директора — завідувач Київського відділення ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» доктор юридичних наук, професор В. Л. Федоренко. Журнал наводить думку окремих фахівців, що смерть могла бути пов'язана з психологічним тиском для примушення до звільнення, і допис заступника міністра юстиції А. В. Гайченка, який заперечив свою причетність. Подано біографію вченого, перелік позовів звільнених директорів НДІСЕ до Мін'юсту; питання про службову перевірку редакція залишає відкритим.

06.07.2023

5 липня 2023 року на посаду директора Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та дослідження в Державній митній службі України було призначено екс-директора Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Чердинцева Юрія Герасимовича[2]

5 липня 2023 року, за дописом у Facebook, екс-директора Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз, кандидата юридичних наук Ю. Г. Чердинцева призначено директором Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень Держмитслужби. Лабораторію створено 14 листопада 2019 року; її випробувальні підрозділи працюють у семи містах, щороку вона досліджує понад 40

тис. зразків товарів. Наведено основні напрями роботи (фізико-хімічні, гемологічні, криміналістичні, товарознавчі дослідження), контакти та перелік попередніх керівників. Редакція вітає нового директора.

29.07.2023

29 липня 2023 року в місті Києві буде проведене засідання дискусійного клубу "Правовий аспект" на тему: «ДНК-тест, поліграф чи психоаналіз: як визначити доброчесність судді?»[3]

29 липня 2023 року в Києві Український інститут майбутнього разом із Правничою асоціацією «ДОБРОСУД» проводить засідання дискусійного клубу «Правовий аспект» на тему «ДНК-тест, поліграф чи психоаналіз: як визначити доброчесність судді?». Серед запрошених є судовий експерт (поліграфолог) О. А. Назаров, представники ВРП, ВККС, Верховного Суду, Національної поліції, судді, адвокати й поліграфологи. До обговорення винесено точність поліграфа, вплив стресу та психічних розладів на результат, протипоказання, міжнародний досвід і альтернативні способи оцінювання доброчесності суддів.

11.08.2023

08 липня 2023 року головою президії НКМР при Мін'юсті України був затверджений склад секцій Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України[4]

8 серпня 2023 року голова президії НКМР при Мін'юсті Н. Ткаченко затвердила склад секцій Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи. До них увійшли лише 9 судових експертів, які не працюють у державних спеціалізованих установах (раніше 18–20). Журнал пов'язує це з наказом Мін'юсту від 02.06.2023 № 2111/5, що обмежив участь таких експертів і висунув їм додаткові вимоги (стаж від п'яти років, відсутність дисциплінарних стягнень, кі-

лькість експертиз і праць), і вбачає в цьому ознаки дискримінації. Наведено повноваження секцій і список експертів, серед них О. А. Назаров.

11.08.2023

28 червня у Верховній Раді зареєстрували два законопроєкти, які регулюють роботу психологів та психотерапевтів в Україні. На думку журналу, запущено процес створення штучних перепон для доступу до професії психолога в державі, яка воює[5]

28 червня 2023 року у Верховній Раді зареєстровано законопроєкти № 9433 (про систему охорони психічного здоров'я та послуги у цій сфері) і № 9434 (про адміністративну та кримінальну відповідальність за надання психологічної допомоги особами без такого права). Проєкт «Психічне здоров'я для України» запросив фахівців до обговорення. Редколегія журналу вважає, що проєкт № 9433 створює штучні перепони в доступі до професії психолога, вимагаючи додаткового навчання з невизначеними строками й вартістю, і пропонує як головну умову вищу психологічну освіту магістерського рівня. Наведено санкції за проєктом № 9434.

12.08.2023

Вимога сьогодення на законодавчому рівні прописати поняття до змісту та критеріїв допуску фахівців для надання психологічної медичної допомоги та психологічної не медичної допомоги. Психологи проводять психологічну корекцію людини не медичним шляхом[6]

Журнал обстоює потребу закріпити в законі розмежування медичної та немедичної психологічної допомоги. Наказ МОЗ від 30.09.2022 № 1782 дозволив магістрам психології працювати клінічними психологами (за умови спеціалізації до 1 січня 2026 року) і психотерапевтами в закладах охорони здоров'я, проте ці зміни стосуються лише клінічної практики. Законопроєкт № 9433, на думку редакції, фактично забороняє психологам надавати немедичну допомогу без

окремих курсів із методу психотерапії. Психологічна корекція, за текстом, не є медичним втручанням і спирається на знання з різних галузей психології.

REFERENCES

1. V derzhavnii sudovo-ekspertnii ustanovi Miniustu Ukrainy 04 lypnia 2023 roku stavsia vypadok smerti kerivnyka (Fedorenko V.L.) na robochomu mistsi v svoiemu kabineti, v yakomu fakhivtsi vvazhaiut mozhut maty oznaky dovedennia do smerti liudyny cherez psykholohichnyi tysk [On 4 July 2023, the Head (V. L. Fedorenko) of a State Forensic Institution of the Ministry of Justice of Ukraine Died at His Workplace in His Office, a Case in Which Specialists Believe There May Be Signs of Driving a Person to Death Through Psychological Pressure]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 5 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9448-v-derzhavnij-sudovo-ekspertnij-ustanovi-ministerstva-yustitsiji-ukrajini-stavsya-vipadok-smerti-kerivnika-fdorenko-vladimslava-na-robochomu-mistsi-v-svoemu-kabineti-v-yakomu-fakhivtsi-vvazhayut-mozhut-mati-oznaki-dovedennya-do-smerti-lyudini-cherez-psikhologichnij-tisk-zalyakuvannya-z-metoyu-primushuvannya-do-zvilnennya-z-posadi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. 5 lypnia 2023 roku na posadu dyrektora Spetsializovanoi laboratorii z pytan ekspertyzy ta doslidzhennia v Derzhavnii mytnii sluzhbi Ukrainy bulo pryznacheno eks-dyrektora Odeskoho naukovo-doslidnoho instytutu sudovykh ekspertyz Cherdyntseva Yuriia Herasymovycha [On 5 July 2023, Yurii Herasymovych Cherdyntsev, Former Director of the Odesa Research Institute of Forensic Examinations, Was Appointed Director of the Specialised Laboratory for Examination and Research of the State Customs Service of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 6 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9460-5-lipnya-2023-roku-na-posadu-direktora-spetsializovanoji-laboratoriji-z-pitan-ekspertizi-ta-doslidzhennya-v-derzhavnoji-mitnoji-sluzhbi-ukrajini-bulo-priznacheno-eks-direktora-

odeskogo-naukovo-doslidnogo-institutu-sudovikh-ekspertiz-cherdintseva-yuriya-gerasimovicha (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 29 lypnia 2023 roku v misti Kyievi bude provedene zasidannia dyskusiinoho klubu "Pravovyi aspekt" na temu: "DNK-test, polihraf chy psykhoanaliz: yak vyznachyty dobrochesnist suddi?" [On 29 July 2023, a Meeting of the "Legal Aspect" Discussion Club Will Be Held in Kyiv on "DNA Test, Polygraph or Psychoanalysis: How to Determine a Judge's Integrity?"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 29 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9671-29-lipnya-2023-roku-v-misti-kievi-bude-provedene-zasidannya-diskusijnogo-klubu-pravovij-aspekt-na-temu-dnk-test-poligraf-chi-psikhoanaliz-yak-viznachiti-dobrochesnist-suddi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. 08 lypnia 2023 roku holovoiu prezydii NKMR pry Miniusti Ukrainy buv zatverdzhenyi sklad sektsii Naukovo-konsultatyvnoi ta metodychnoi rady z problem sudovoi ekspertyzy pry Ministerstvi yustytsii Ukrainy [On 8 July 2023, the Chair of the Presidium of the Scientific Advisory and Methodological Council at the Ministry of Justice of Ukraine Approved the Composition of the Sections of the Scientific Advisory and Methodological Council on Problems of Forensic Examination at the Ministry of Justice of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 11 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9780-08-lipnya-2023-roku-golovoyu-prezidiji-nkmr-pri-min-yusti-ukrajini-buv-zatverdzhenij-sklad-sektsij-naukovo-konsultativnoji-ta-metodichnoji-radi-z-problem-sudovoji-ekspertiz-pri-ministerstva-yustitsiji-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. 28 chervnia u Verkhovnii Radi zareiestruvaly dva zakonoproiekty, yaki rehuliuiut robotu psykholohiv ta psykhoterapevtiv v Ukraini. Na dumku zhurnalu, zapushcheno protses stvorennia shtuchnykh perepon dlia dostupu do profesii psykholoha v derzhavi, yaka voiuie [On 28 June, Two Draft Laws Regulating the Work of Psychologists and Psychotherapists in Ukraine Were Registered in the Verkhovna Rada. In the Journal's View, a

Process of Creating Artificial Barriers to Access to the Profession of Psychologist Has Been Launched in a Country at War]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 11 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9779-28-chervnya-u-verkhovnij-radi-zareestruvali-dva-zakonoproekti-yaki-regulyuyut-robotu-psikhologiv-ta-psikhoterapevtiv-v-ukrajini-na-dumku-zhurnalu-zapushcheno-protses-stvorennya-shtuchnikh-perepon-dlya-dostupu-do-profesiji-psikhologa-v-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Vymoha sohodennia na zakonodavchomu rivni propysaty poniattia do zmistu ta kryteriiv dopusku fakhivtsiv dlia nadannia psykholohichnoi medychnoi dopomohy ta psykholohichnoi ne medychnoi dopomohy. Psykholohy provodiat psykholohichnu korektsiiu liudyny ne medychnym shliakhom [The Present-Day Need to Define at the Legislative Level the Content and Admission Criteria for Specialists Providing Medical and Non-Medical Psychological Assistance. Psychologists Carry out Psychological Correction of a Person by Non-Medical Means]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 12 serp. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/9790-nagalna-vimoga-sogodennya-na-zakonodavchomu-rivni-propisati-ponyattya-do-zmistu-ta-kriterijiv-dopusku-fakhivtsiv-dlya-nadannya-psikhologichnoji-medichnoji-dopomogi-ta-psikhologichnoji-ne-medichnoji-dopomogi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ЕРГОНОМІКА

Поліграфологічне крісло: історія розробки і вимоги стандартів

Навіщо поліграфологу спеціальне крісло і що про умови тестування кажуть стандарти? Журнал простежив історію питання — від перших дослідів Джона Ріда до сучасних норм.

Першим розробкою спеціального крісла зайнявся американський юрист і поліграфолог Джон Рід (1910–1982). 1945 року він почав реєструвати м'язову активність у передпліччях, стегнах і ступнях обстежуваного за допомогою металевих сильфонів під підлокітниками й сидінням. За даними Д. Краполя (2013), це крісло з датчиками прихованих рухів стало прототипом сучасного поліграфологічного крісла і підходу до виявлення контрзаходів [1].

Історія розробки поліграфологічного крісла (ілюстрація з матеріалу журналу) [1]

Крісло потрібне з трьох причин: поліграфолог контролює рухи досліджуваного; людина сидить зручно, не має потреби рухатися і може зосередитися на запитаннях; рухи не спотворюють показники, які реєструють датчики, — це особливо важливо, коли йдеться про протидію тесту. Будь-яка незручність може призвести до хибнопозитивних або хибнонегативних помилок [1].

Тестування на поліграфі в першій половині XX ст. (архівне фото з матеріалу журналу) [1]

Стандарт ASTM E2386-04 (2017) і настанова ASTM E2062-11 (2017) вимагають, щоб умови тестування не відволікали обстежуваного, а місце дослідження було захищене від зовнішнього шуму. В Україні вимоги до підлокітників робочих стільців установлює п. 4.11 ДСанПІН 3.3.2.007-98: довжина — не менше 250 мм, ширина — 50–70 мм, регулювання за висотою над сидінням — у межах 230–260 мм, відстань між підлокітниками — 350–500 мм [1].

REFERENCES

1. Istoriia rozrobky polihrafolohichnoho krisla dlia testuvan, opytuvan na polihrafi ta mizhnarodni standarty, yaki vymahaiut stvoriuvaty polihrafoloham nalezhni umovy testuvannia dlia testovanoi osoby, yaka prokhodyt opytuvannia, doslidzhennia na polihrafi. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 16 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-poligrafa/7511-istoriya-rozrobki-poligrafologichnogo-krisla-dlya-testuvan-opituvan-na-poligrafi-ta-mizhnarodni-standarti-yaki-vimagayut-stvoryuvati-poligrafologam-nalezhni-umovi-tes-

tuvannya-dlya-testovanoji-osobi-yaka-prokhodit-opituvannya-doslidzhennya-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2023. № 4 (51). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2023. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19818-2023-4-51 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2023, № 4 (51) (липень – серпень 2023 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 54 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua